

Ringmärkningen vid Falsterbo Fågelstation 2016

Ringning at Falsterbo Bird Observatory 2016

Meddelande nr. 309 från Falsterbo Fågelstation

Lennart Karlsson & Sophie Ehnbohm

Ringmärkningen vid Falsterbo Fågelstation 2016 bedrevs med fortsatt huvudinriktning på populationsövervakning enligt standardiserade metoder, nu för 37:e året i rad. Totalt ringmärktes 25 453 fåglar av 90 arter inom den standardiserade verksamheten. Antalet arter är det näst högsta i serien. Under vårsäsongen vid Fyren blev antalet märkta fåglar nära medeltalet (99 %), medan höstens resultat var klart högre än normalt (121 % av medeltalet). Säsongssumman vid Flommen under hösten hamnade nästan exakt lika med medeltalet (100%).

Övriga ringmärkningsinsatser bestod bl.a. av fjärde året (av 5) med ringmärkning enligt den standardiserade metodiken under 20 dagar före ordinarie säsongstart på våren och tio dagar efter ordinarie säsongsslut på hösten. Dessutom gjordes en del insatser för att ringmärka speciella artgrupper eller arter samt märkning av boungar.

Årssumman blev 26 752 fåglar av 117 arter. En ny märkart (sibirisk järnsparv) tillkom under året. Det betyder att det totala antalet fåglar som märkts vid stationen 1947–2016 är uppe i 1 160 498 ex av 229 arter (+4 sorters hybrider).

INLEDNING

Ringmärkningen i Sverige har pågått i över 100 år. Metoden är alltså väldigt gammal och det kan verka förvånande att den fortfarande används. Till en del beror det säkert på att ringmärkare ofta är entusiaster, som utför sitt arbete av intresse för fåglar mer än för pengar. Den sammanlagda insats dessa personer har gjort för fågelforskningen är gigantisk.

Det finns f.n. 230 enskilda ringmärkare och 21 fågelstationer i Sverige och dessa antal visar inga större variationer. Däremot ökar antalet medhjälplicenser, både till enskilda märkare och fågelstationer. Likaså är medelåldern lägre bland medhjälparna, vilket känns bra inför framtiden.

Fågelstationerna, däribland Falsterbo, har under många år bedrivit sin verksamhet med ytterst små ekonomiska resurser. Först på senare år har en viss ekonomisk stabilisering inträtt, tack vare att de data som samlas vid fågelstationerna är av samhällsintresse. Fåglar finns i stort sett i alla miljöer och är goda indikatorer på förändringar i dessa. De data som samlas in via inventeringar och vid fågelstationerna medverkar numera till att forma de åtgärder, som krävs för att uppnå flera av de miljömål, som fastställts av regeringen.

Därmed har ringmärkningens inriktning också ändrats. Från att ha varit inställd på att ringmärka så mycket som möjligt för att få så många återfynd som möjligt, är uppgiften för många fågelstationer nu att bedriva verksamheten på ett så likartat sätt som möjligt från år till år för att kunna jämföra ringmärkningssiffrorna. Detta ställer betydligt högre krav på kontinuitet och kunskaper och, därmed faktiskt också, ekonomiska resurser.

Det unika tillfället att för en kort stund ha en vild fågel i handen öppnar också för insamling av en rad av olika data angående fågelns kondition, rugning m.m. Bestämningsproblem kan lösas genom den närkontakt man har men också

genom fjäderprover för DNA-analys. Insamling av parasiter är en annan viktig uppgift, så t.ex. samlades nästan 800 fåstingar in vid Falsterbo 2016 på uppdrag av forskare vid Linköpings universitet.

METODIK

Standardiserad ringmärkning genomfördes 2016 för 37:e året i rad. Verksamheten är fördelad på tre säsonger: en vårsäsong (21 mars–10 juni) och en höstsäsong (21 juli–10 november) med ringmärkning i trädgården som omger Falsterbo fyr (Fyren) samt en höstsäsong (21 juli–30 september) med ringmärkning i Flommen, dvs. vassbältet en knapp kilometer norr om Fyren. Ringmärkning bedrivs dagligen men vid väderlägen eller andra faror, som kan äventyra fåglarnas välbefinnande, anpassas eller inställs verksamheten. Den dagliga verksamhetstiden räknas alltid från gryningen och är minst fyra timmar under våren och minst sex timmar under hösten. Samtliga fåglar inom det standardiserade programmet fångas med hjälp av slöjnet, max 20 på respektive fångstplats. Inga artificiella lockmetoder, som t.ex. uppspelning av ljud, får användas.

Siffrorna från den standardiserade ringmärkningen är direkt jämförbara med publicerade värden i tidigare årsrapporter. Endast data fr.o.m. 1980 behandlas således, om inte annat anges. I jämförelser mellan ringmärkningssiffror från olika år avser uttrycken "referensvärde", "medeltal", "normalt" etc. 30-årsmedeltalet 1980–2009, vilket används som generellt riktvärde och som grund (index=100) vid trendberäkning. Klockslag anges alltid i svensk normaltid (UTC+1 timme). Väderuppgifter har hämtats från SMHI:s, numera internetutgivna, tidskrift "Väder och Vatten" samt direkt från väderstationen vid Falsterbo fyr. Som jämförelsetal för väderdata (utom soltid) används de officiella medelvärdena 1961–90.

Föregående sida: En av karaktärsarterna hösten 2016: Stjärtmes, 527 ringmärkta. Foto: André Julinder.

För statistiska test av trender har Spearmans rangkorrelationstest använts. Detta test visar kontinuiteten hos en trend men tar ingen hänsyn till den kvantitativa förändringen. Hög signifikans betyder alltså inte nödvändigtvis att arten ökat eller minskat mycket kraftigt, utan att det skett mycket kontinuerligt.

FYREN 21 MARS – 10 JUNI

Väder

Mars var tämligen bister i början med minusgrader men med god värkänning i slutet. Medeltemperaturen blev drygt två grader över långtidsmedelvärdet (+4,0 mot +1,7) och vi fick 27 mm nederbörd mot normalt 32. Solen sken 114 timmar mot normalt 150.

Mars var inte så blåsig (medel 5,1 m/s mot normalt 7,0). Endast en dag med ≥ 10 m/s förekom men däremot 14 dagar med ≤ 4 m/s. Första hälften av månaden dominerades av vindar från

syd- och ostsektorerna, medan det mestadels blåste från andra hållet (W och NW) därefter. Fördelningen av vindriktningar avvek föga från den normala.

Första halvan av april bjöd på vårdagar med sol och temperaturer uppemot tiogradsstreck och ännu mer i inlandet. Sen slog det om och den sista halvan av månaden var föga vårlig. Temperaturen var bara precis över noll och det förekom alla sorters nederbörd från duggregn till hagel. Beroende på den milda inledningen blev medeltemperaturen vid Falsterbo (+6,8) ändå högre än långtidsmedelvärdet (+5,1). Nederbörden uppgick till 45 mm mot normalt 35 och solen sken 188 timmar mot normalt 227.

April inleddes med måttliga vindar från ostsektorn. Andra hälften blev betydligt blåsigare (5 dagar med ≥ 10 m/s) med vind från nordvästsektorn. April blev därmed något blåsigare än normalt (6,9 m/s mot normalt 6,2). Ingen

Samtliga fåglar inom det standardiserade programmet fångas med hjälp av slöjnet. Foto: P-G Bentz/Sturnus.se.

nåmnvärd avvikelse från normalfördelningen av vindriktningar noterades.

”Sköna maj” levde upp till sitt namn och majvädret kan sammanfattas som varmt, soligt och torrt med sommarlika temperaturer (en högsommardag med +25). Medeltemperaturen blev +13,2 och överträffade därmed den tidigare högsta noteringen (från 2000) med en tiondels grad. Nederbörden uppgick till 22 mm, fördelade på sju dagar och solen sken 326 timmar mot normalt 267.

Maj dominerades som vanligt av vindar från ostsektorn, 18 dagar mot normalt 13. Medelvindstyrkan låg något under den normala (5,4 mot normalt 5.9). Under 15 dagar blåste det ≤ 4 m/s och endast fyra dagar var det ≥ 10 m/s.

Juni inleddes med en högsommardag (+26,6), vilket också kom att bli årets varmaste dag vid Falsterbo. Därefter blev det tillfälligt något kyligare. Som helhet blev juni, precis som maj, varmare och soligare än normalt men också blötare än normalt.

Resultat (för sifferuppgifter, se Tabell 1 A–F, Figur 1 samt Appendix)

Under vårsäsongen ringmärktes 3 770 fåglar av 59 arter, dvs. precis under referensvärdet, som är 3 809 av 54 arter. De talrikaste arterna blev (som vanligt) rödhake och lövsångare med 1 380 respektive 642 ex. Ytterligare fem arter; gärdsmyg, järnsparv, ärtsångare, gransångare och kungsfågel, uppnådde tresiffriga summor (Tabell 1 A).

Talrikare än normalt relativt referensvärdena var bl.a. sädesärla, gärdsmyg, järnsparv, rödhake, svart röstjärt, koltrast, taltrast, kärrensångare, svarthätta, gransångare och hämpling dvs. huvudsakligen europaflyttare (Tabell 1 B). Sex av dem uppnådde dags- och/eller säsongssummor som är bland de fem högsta i serien (Tabell 1 C). För gärdsmyg noterades den allra högsta säsongssumman under våren och för gransångare både den högsta dags- och säsongssumman.

Fåtaligare än normalt var bl.a. näktergal, törnsångare, trädgårdssångare, lövsångare (5:e lägsta),

Svarthätta flygsnappare var fåtaligare än normalt under såväl vår som höst. Foto: P-G Bentz/Stormus.se.

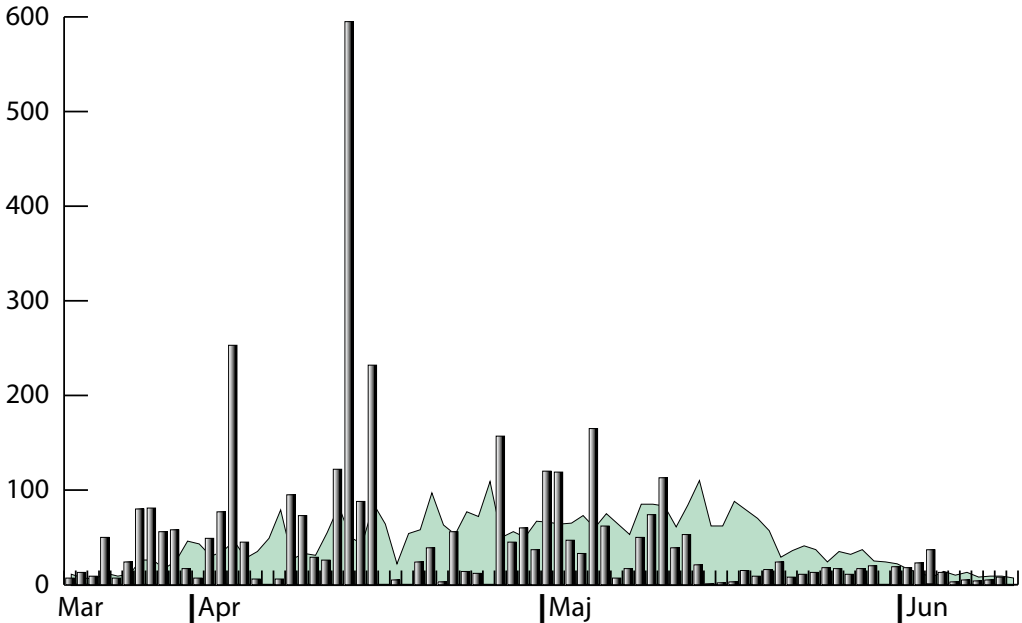
svartvit flugsnappare, törnskata och bofink, alltså huvudsakligen tropikflyttare (Tabell 1 D).

Liksom under de två närmast föregående åren bjöd första hälften av vårsäsongen på höga antal av många arter. Den totala säsongssumman t.o.m. 30 april var 2 557 fåglar (67% av hela säsongssumman mot normalt 49 %, Figur 1) och antalet arter var 42 av de 59. Medelvärdet t.o.m. 30 april är 1 876 fåglar och för hela vårsäsongen 3 809. Det är dock inte lika extremt som 2015, då hela 80 % ringmärktes före 1 maj. Skillnaden kan bl.a. bero på att vädret under senare hälften av april 2016 var mycket sämre för såväl sträck som fångst än under motsvarande period 2015. Däremot var vädret gynnsamt under första hälften av april och då uppnåddes också de flesta av de högsta säsongssummorna. De tre högsta dagsummorna blev 595 ex (14 april), 253 ex (4 april) och 232 ex (16 april), alla med rödhake som dominerande art (Tabell 1 E). I maj förekom tresiffriga dagsummor tre gånger, som mest 120 ex och alla dagarna före den 12:e.

Kungsfiskare, ringmärkt 11 april, var en ny art inom standardmärknigen. Foto: Caroline Sjöström.

Ovanligt många sällsynta arter ringmärktes under säsongen (Tabell 1 F), bl.a. kungsfiskare och svarthakad buskskvätta, som var nya arter i standardmärknigen under våren.

Figur 1. Dagssummor (staplar) vid Fyren under våren 2016 (21 mars–10 juni) i förhållande till medeldagssummor 1980–2009. Daily totals (columns) at the Lighthouse garden during spring 2016 (21 March–10 June) compared to average daily totals 1980–2009.

TABELL 1

Antal ringmärkta fåglar under våren 2016 (Fyren 21 mars–10 juni, standardiserat).

Ringed birds during spring 2016 (Lighthouse garden 21 March–10 June, standardised).

1 A: De tio talrikaste (N) arterna jämte referensvärden MV (medeltal 1980–2009) och procent av dessa N/MV (INDEX).

The ten most numerous (N) species, reference number MV (average 1980-2009) and percentage of these N/MV (INDEX).

ART	N	MV	INDEX
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	163	75	217
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	218	157	139
Rödthake <i>Erithacus rubecula</i>	1 380	1 073	129
Rödöstjört <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	98	100	98
Koltrast <i>Turdus merula</i>	80	58	138
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	104	107	97
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	73	55	133
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	251	64	392
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	642	1 204	53
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	184	192	96

1 B: Urval av arter som var ovanligt talrika relativt sina referensvärden ($\geq 30\%$).

A selection of species with numbers significantly above their reference numbers.

ART	N	MV	INDEX
Sädesärla <i>Motacilla alba</i>	25	11	227
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	163	75	217
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	218	157	139
Svart rödstjört <i>Phoenicurus ochruros</i>	14	8	175
Koltrast <i>Turdus merula</i>	80	58	138
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	69	49	141
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	20	12	167
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	73	55	133
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	251	64	392
Brandkronad kungsfågel <i>Regulus ignicapilla</i>	9	3	300
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	27	16	169

1 C: Dags- (DTOT) och säsongssummor (STOT), vilka är bland de fem högsta för resp. art.

Daily (DTOT) and seasonal (STOT) totals, which are among all-time top-5.

ART	DTOT	RANG	STOT	RANG
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	-	-	163	1
Svart rödstjört <i>Phoenicurus ochruros</i>	-	-	14	3
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	-	-	20	5
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	71	1	251	1
Brandkronad kungsfågel <i>Regulus ignicapilla</i>	-	-	9	3
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	-	-	27	3

TABELL 1 FORTS.

Antal ringmärkta fåglar under våren 2015 (Fyren 21 mars–10 juni, standardiserat).

Ringed birds during spring 2015 (Lighthouse garden 21 March–10 June, standardised).

1 D: Urval av arter som var ovanligt fåtaliga relativt sina referensvärden ($\leq 30\%$).

A selection of species with numbers significantly below their reference numbers.

ART	N	MV	INDEX
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	1	9	11
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	4	14	29
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	17	25	68
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	39	64	61
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	30	55	55
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	642	1 204	53
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	13	37	35
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	4	18	22
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	63	105	60

1 E: De tio högsta dagssummorna, datum samt talrikaste arter.

The ten highest daily totals during, date and most numerous species.

DATUM	SUMMA	VARAV MEST	ANTAL
2016-04-14	595	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	386
		Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	71
2016-04-04	253	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	166
2016-04-16	232	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	165
2016-05-05	165	Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	77
2016-04-27	157	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	82
2016-04-13	122	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	103
2016-05-01	120	Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	38
		Årtsångare <i>Sylvia curruca</i>	31
2016-05-02	119	Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	33
		Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	26
2016-05-11	113	Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	84
2016-04-09	95	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	59

1 F: Ovanliga arter under våren 2016: antal (N), fynddatum, antalet märkta inom vårsäsongerna 1980–2016 samt det totala antalet märkta vid Falsterbo 1947–2016.

Rare species in spring 2016, number (N), date, ringed during spring 1980–2016 and grand total 1947–2016.

ART	N	DATUM	VÅR	TOT
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	1	11 apr	1	16
Svarthakad buskskväta <i>Saxicola rubicola</i>	1	28 mar	1	20
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	1	24 maj	19	61
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1	2 jun	14	21
Trädgårdsträdskrypare <i>Certhia brachydactyla</i>	1	25 apr	16	22
Varfågel <i>Lanius excubitor</i>	1	13 apr	2	137
Ortolansparv <i>Emberiza hortulana</i>	1	30 apr	20	55
Dvärgsparv <i>Emberiza pusilla</i>	1	29 apr	3	9

TABELL 2

Ankomsttid per decennium. *Arrival dates per decade.*

Ankomsttid (mediandatum, MD) per decennium för fyra arter av europaflyttare och fyra arter tropikflyttare.

Arrival dates (median date, MD) per decade in four short/medium-distance migrants and four species of long-distance migrants.

ART	MD 80-89	MD 90-99	MD 00-09	MD 10-16	DIF
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	18 apr	18 apr	15 apr	14 apr	-4
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	17 apr	23 apr	17 apr	14 apr	-3
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	01 maj	28 apr	22 apr	20 apr	-11
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	08 apr	09 apr	04 apr	05 apr	-3
Rödstart <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	16 maj	15 maj	12 maj	08 maj	-8
Årtsångare <i>Sylvia curruca</i>	12 maj	14 maj	10 maj	07 maj	-5
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	28 maj	24 maj	25 maj	23 maj	-5
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	12 maj	11 maj	08 maj	06 maj	-6

Den ovan beskrivna ”sneda” fördelningen av antalet ringmärkta fåglar under säsongen inträffade nu för tredje året i rad och börjar alltså mer likna en regel än ett undantag. Flyttfåglarna anländer tidigare numera och ser vi till mediandatum för hela säsongssummor är det ca tio dagars skillnad mellan 1980 och 2016.

Sannolikt är klimatpåverkan en faktor. Tendensen påverkas också av att flera arter europaflyttare ökar i antal, medan tropikflyttarna blir allt färre. En annan faktor är det mycket dåliga (sträck-)väder som drabbat den europeiska kontinenten i maj under flera av de senaste åren. Vår kännedom om hur vissa väderlägen påverkar antalet rastande tättingar vid Falsterbo under våren och hur vissa dagar med exceptionellt många fåglar kan styra mediandatum i ena eller andra riktningen kan förstås också vara en påverkande faktor.

Nu närmar vi oss emellertid 40 år av fullt jämförbara data och man kan börja använda fem- eller tioårsmedelvärden, vilket bör jämnas ut de ovannämnda felkällorna något. Några sådana exempel visas i Tabell 2, där mediandatum per decennium för fyra arter av vardera europaflyttare och tropikflyttare jämförs. Alla åtta arterna anländer tidigare nu (under 2010-talet) än under 1980-talet. De fyra långflyttande arterna har större skillnad än de som övervintrar i Europa, gransångaren undantagen, men här är sannolikt

den snabba och stora beståndsökningen en faktor. Det finns också en tendens att skillnaderna i ankomsttid växer mest efter sekelskiftet. Tabellen är av förklarliga skäl nästan identisk med fjolårets vad gäller ankomstdatum.

FYREN 21 JULI – 10 NOVEMBER

Väder

Vädret var sommarligt vid säsongens inledning 21 juli och fransett någon enstaka regnskur i slutet av månaden var det soliga varma dagar med svaga eller måttliga vindar från diverse riktningar.

Första hälften av augusti kännetecknades av ostadigt väder och västvindar. Nederbörd förekom i princip varje dag fram till den 15:e, oftast som skurar. Först under sista veckan stabiliserades vädret och dagstemperaturen låg på 20–25 plusgrader under några dagar, innan en kallfront med åska och regnskurar satte punkt för dem.

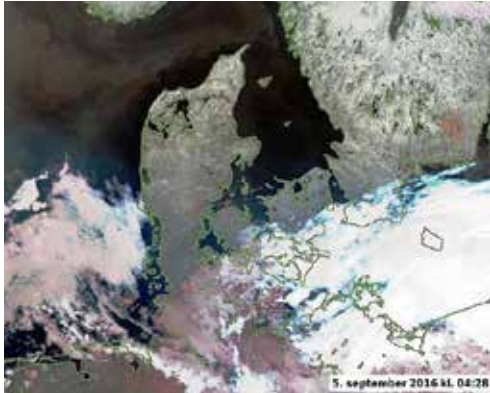
Medeltemperaturen vid Falsterbo i augusti blev +17,2, endast 0,8 grader över normalvärdet. Nederbörden var också något högre än normalt: 58 mm mot normalt 50. Solen sken 249 timmar mot normalt 235. Vindarna i augusti kom i huvudsak från västsektorn (23 dagar mot normalt 17) och mest var det måttliga vindstyr-

Härmsångaren var ovanligt talrik hösten 2016.

Foto: P-G Bentz/Sturnus.se.

Vädersituationen på morgonen 5 september 2016. Ett frontsystem drar bort mot sydost och följs av uppljarning och en stor våg av nattsträckande fåglar. Källa: dmi.dk.

kor. Fyra dagar blåste det ≤ 4 m/s och fem dagar blåste det ≥ 10 m/s.

September inleddes med ostadigt väder, som dock stabiliserades efter en vecka, då en period med uppehållsväder och temperaturer ovanför 20-gradersstrecket tog vid. Det blev efter hand något svalare men det regnade inte förrän under månadens sista tre dagar. Det innebar att medeltemperaturen blev +16,9, vilket är drygt tre grader över medel och tillika en tangering av värerekordet (från 1999). Solskenstiden blev förstås också hög (210 timmar mot normalt 187). Nederbörden blev däremot bara 23 mm, motsvarande hälften av den normala, och endast sex nederbördsdagar förekom.

Septembervindarna blåste inledningsvis från västsektorn men från den 9:e och fram till den sista veckan var det vindar från ostsektorn som dominerade. Månaden avslutades med växlande vindriktningar från dag till dag. Medelvindstyrkan var betydligt lägre än normalt (5,4 mot 7,1 m/s). Månadens två sista dagar var de enda med ≥ 10 m/s, alla andra var det ≤ 8 m/s, varav 14 med ≤ 4 m/s.

Oktober blev desto blötare med totalt 44 mm redan under de tre första dagarna, därefter uppehåll i en vecka. I mitten av månaden började en blöt och blåsigt period, som varade fram till sista veckan. Det blev också allt kyligare med temperaturer under +10. Den meteorologiska hösten

(5 dygn i rad med medeltemperatur under +10) kom i år redan 12 oktober mot normalt den 19:e. Medeltemperaturen för hela månaden blev +9,3, vilket är något under medelvärdet (+10,0). Nederbörd förekom under 19 dagar och totalt uppmättes 96 mm, vilket är mer än dubbelt så mycket som medelvärdet (46 mm). Solen sken bara 82 timmar mot normalt 120.

Det som allra mest satte sin prägel på oktobervärdet var det mycket kraftiga högtryck som bildades över Skandinavien i början av månaden och orsakade en s.k. ”omega-blockering” (se nedan). Högtrycket var så starkt, att t.o.m. de västliga jetströmmarna tvingades ta en omväg runt högtrycket i en bana som liknar den grekiska bokstaven omega. Detta innebar tre veckors

Schematisk bild av en s.k. omegablockering. Det mäktiga högtrycket blockerar den västliga jetströmmen, som tvingas göra en omväg kring högtrycket. Denna vädersituation höll i sig i mer än tre veckor under oktober 2016. Källa: dmi.dk.

ihållande nordost- och ostvindar öster om högtrycket, dvs. över Östersjön med angränsande länder. Vindstyrkan var oftast måttlig (6–9 m/s) men under tre dagar friskade det i ordentligt och var uppe i kuling (13–15 m/s). Sex dagar blåste det ≤ 4 m/s, alla i slutet av månaden.

Vädersituationen framstod som tämligen bisarr, när t.o.m. de vandrande lågtrycken började gå från öster mot väster istället för tvärtom. I slutet av månaden återgick det emellertid till ”det vanliga”, dvs. västvindar och lite mildare väder.

November inleddes med lågtryckspassager västerifrån. Efter en vecka strömmade kall luft ner norrifrån och det blev t.o.m. minusgrader. Natten till den 9:e snöade det dessutom och därefter följde några dagars ”riktig” vinter. Från den 12:e ersattes det av mera typiskt novemberväder, dvs. mildt väder med friska västvindar och flera lågtryckspassager.

November blev precis som oktober kyligare än normalt (+5,1 mot +5,7) och det förkom sex frostdagar och en isdag (temp under noll hela dygnet). Nederbörden uppgick till 50 mm (mot normalt 46) fördelad på 15 dagar. Solen sken 82 timmar, vilket är ny höstanotering i vår serie, som startade 2003.

Resultat (för sifferuppgifter, se Tabell 3 A–F, Figur 2 samt Appendix)

Totalt ringmärktes 17 412 fåglar av 68 arter, vilket är klart högre än referensvärdet (14 424). Säsongen präglades (åter) av få tropikflyttare motsvarande endast ca 9 % av säsongssumman, medan de fem talrikaste arterna (gårdsmyg, rödhake, kungsfågel, blåmes och talgoxe) utgjorde 74 % av densamma. Allra talrikast var rödhake med 4 025 märkta, den näst högsta säsongssumman för arten (Tabell 3 A). Endast en tropikflyttande art (lövsångare) ingår och det med ett antal som bara är knappt hälften av referensvärdet.

Flertalet av arterna i Tabell 3 A återfinnes även i listan över de arter som var talrikare än normalt relativt sina referensvärden (Tabell 3 B). De som tillkommer är sädesärla, koltrast, härmsångare, törnsångare, svarthätta, brandkronad kungs-

fågel, mindre flugsnappare och trädkryp-are. Som synes ingår fyra arter av tropikflyttare.

Nio arter uppnådde dags- och/eller säsongssummor som är bland de fem högsta i serien (Tabell 3 C). Inga nya dagsrekord noterades men för koltrast, brandkronad kungsfågel och stjärtmes uppnåddes nya säsongrekord. Siffrorna för flera av de talrikaste arterna anser vi i betydande grad har uppkommit genom det låsta väderläget med ost- och nordostvindar (se ”Väder” ovan) i oktober. Arter som koltrast, kungsfågel, stjärtmes och talgoxe är typiska exempel på fåglar, som flyttar i betydande mängder via Baltikum och Polen men som i extrema ostvindslägen helt enkelt blåser ur kurs och hamnar i Sydsverige.

Bland de arter som var klart fåtaligare än normalt jämfört med referensvärdena finns två arter tropikflyttare, lövsångare och svartvit flugsnappare, vilka verkar hamna i denna kategori år efter år. Därtill förekom också två kortflyttare, gulsparv och sävsparv, som har ungefär samma negativa utveckling i denna kategori (Tabell 3 D). Det var nära att även blåmes hade hamnat i den här kategorin, vilket kan låta förvånande, eftersom 2 957 blåmesar ringmärktes under säsongen.

Fördelningen av dagssummor (Figur 2) visar (åter) att de flesta fåglarna ringmärktes i den senare hälften av säsongen. Den allra högsta dagssumman (1 180 ex varav 929 rödhakar) erhöles dock redan 5 september, då det blev en fin sträcknatt efter en blåsig vecka. Detta förblev den enda dagen under säsongen med en fyrsiffrig dagssumma (Tabell 3 E). Ytterligare fem dagar med mer än 500 märkta förekom, alla mellan 25 september och 30 oktober.

Säsongens mest ovanliga art var en sibirisk järnsparv, som ringmärktes 3 november (Tabell 3 F). Ett flertal fynd gjordes runtom i Sydsverige under senare delen av hösten. Mycket sannolikt var även detta en följd av det envisa ostvindsläget.

Precis som för vårsäsongen presenteras en uppdaterad fenologitabell för hösten, där fyra arter tropikflyttare och fyra arter europaflyttare ingår (Tabell 4).

TABELL 3

Antal ringmärkta fåglar under hösten 2016 (Fyren 21 juli–10 november, standardiserat).

Ringed birds during autumn 2016 (Lighthouse garden 21 July–10 November, standardised).

3 A: De tio talrikaste (N) arterna jämte referensvärden MV (medeltal 1980–2009) och procent av dessa N/MV (INDEX).

The ten most numerous (N) species, reference number MV (average 1980–2009) and percentage of these N/MV (INDEX).

ART	N	MV	INDEX
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	1 164	663	176
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	323	237	136
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	4 025	2 435	165
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	318	251	127
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	817	154	531
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	497	1 111	45
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	3 038	2 418	126
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	527	33	1 597
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	2 957	3 987	74
Talgoxe <i>Parus major</i>	1 678	571	294

3 B: Urval av arter som var ovanligt talrika relativt sina referensvärden (≥ 30 %).

A selection of species with numbers significantly above their reference numbers.

ART	N	MV	INDEX
Sädesärila <i>Motacilla alba</i>	39	22	177
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	1 164	663	176
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	323	237	136
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	4 025	2 435	165
Koltrast <i>Turdus merula</i>	179	47	381
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	53	40	133
Törmsångare <i>Sylvia communis</i>	57	40	143
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	195	110	177
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	817	154	531
Brandkronad kungsfågel <i>Regulus ignicapilla</i>	22	2	1 100
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	12	6	200
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	527	33	1 597
Talgoxe <i>Parus major</i>	1 678	571	294
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	69	26	265

3 C: Dags- (DTOT) och säsongssummor (STOT), vilka är bland de fem högsta för resp. art.

Daily (DTOT) and seasonal totals (STOT), which are among all-time top-5.

ART	DTOT	RANG	STOT	RANG
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	929	5	4 025	2
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	71	4	-	-
Koltrast <i>Turdus merula</i>	32	3	179	1
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	-	-	195	5
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	-	-	817	2
Brandkronad kungsfågel <i>Regulus ignicapilla</i>	3	4	22	1
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	89	2	527	1
Talgoxe <i>Parus major</i>	278	4	1 678	2
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	23	3	-	-

TABELL 3 FORTS.

Antal ringmärkta fåglar under hösten 2016 (Fyren 21 juli–10 november, standardiserat).

Ringed birds during autumn 2016 (Lighthouse garden 21 July–10 November, standardised).

3 D: Urval av arter som var ovanligt fåtaliga relativt sina referensvärden ($\leq -30\%$).

A selection of species with numbers significantly below their reference numbers.

ART	N	MV	INDEX
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	497	1 111	45
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	73	112	65
Svartmes <i>Parus ater</i>	15	70	21
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	33	91	36
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	207	590	35
Gulsparr <i>Emberiza citrinella</i>	7	42	17
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	5	24	21

3 E: De åtta högsta dagssummorna, datum samt talrikaste arter.

The eight highest daily totals, date and most numerous species.

DATUM	SUMMA	VARAV MEST	ANTAL
2016-09-05	1 180	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	929
		Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	71
2016-10-04	973	Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	448
		Röd hake <i>Erithacus rubecula</i>	113
		Talgoxe <i>Parus major</i>	106
2016-10-20	911	Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	311
		Talgoxe <i>Parus major</i>	247
		Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	113
2016-10-02	790	Röd hake <i>Erithacus rubecula</i>	339
		Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	156
		Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	135
2016-10-11	713	Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	471
		Röd hake <i>Erithacus rubecula</i>	132
2016-10-30	702	Talgoxe <i>Parus major</i>	278
		Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	270
		Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	52
2016-10-26	542	Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	209
		Röd hake <i>Erithacus rubecula</i>	173
2016-09-25	506	Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	194
		Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	154

3 F: Ovanliga arter: antal (N), fynddatum, antalet ringmärkta vid Fyren under höstsäsongerna 1980–2016 samt det totala antalet märkta vid Falsterbo 1947–2016.

Rare species: number (N), date, ringed during autumns at the Lighthouse garden 1980–2016 (FYR-HÖST) and grand total (TOT) at Falsterbo 1947–2016.

ART	N	DATUM	FYR-HÖST	TOT
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	1	31 okt	5	7
Päruggla <i>Aegolius funereus</i>	1	10 nov	8	790
Sibirisk järnsparv <i>Prunella montanella</i>	1	3 nov	1	1
Svarthakad buskskväta <i>Saxicola rubicola</i>	2	21, 24 jul	2	20
Ringtrast <i>Turdus torquatus</i>	1	8 okt	13	46
Taigasångare <i>Phylloscopus inornatus</i>	1	4 okt	26	39
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	1	1 nov	25	137

TABELL 4

Avresetid per decennium. *Departure dates per decade.*

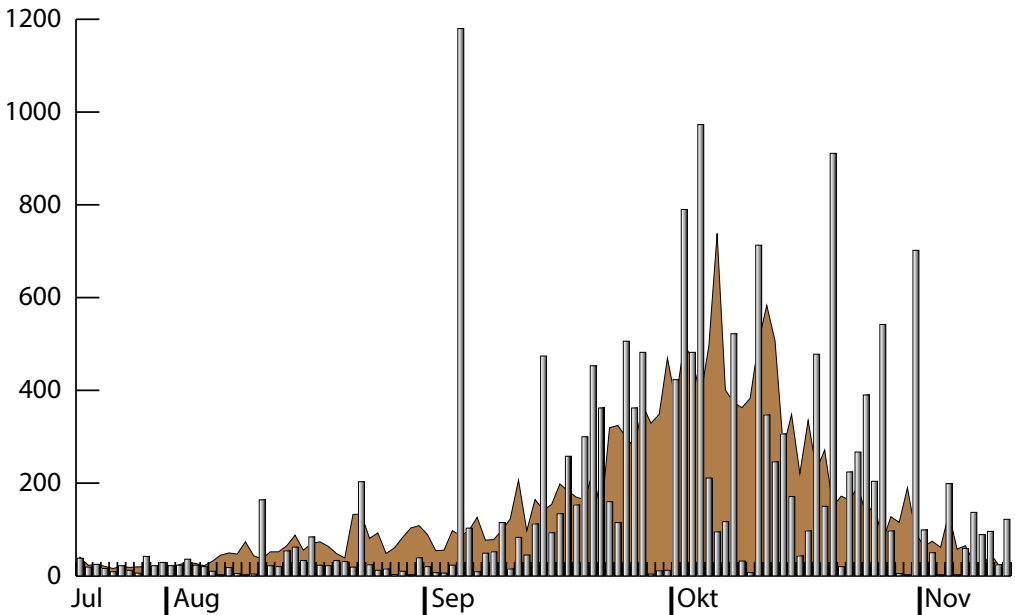
Avresetid (mediandatum, MD) per decennium för fyra arter europaflyttare och fyra arter tropikflyttare.

Departure dates (median date, MD) per decade in three short/medium distance migrants and three species of long-distance migrants.

ART	MD 80-89	MD 90-99	MD 00-09	MD 10-16	DIF
Rödstart <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	11 sep	11 sep	07 sep	03 sep	-8
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	18 aug	19 aug	16 aug	13 aug	-5
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	29 aug	30 aug	26 aug	23 aug	-6
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	21 aug	24 aug	19 aug	21 aug	±0
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	03 okt	07 okt	06 okt	10 okt	+7
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	23 sep	23 sep	27 sep	29 sep	+6
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	05 okt	06 okt	03 okt	03 okt	-2
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	14 okt	10 okt	13 okt	19 okt	+5

Tre av de fyra arterna tropikflyttare (rödstart, ärtsångare och trädgårdssångare) flyttar bort omkring en vecka tidigare nu än under 1980-talet, medan lövsångaren inte visar någon sådan skillnad. Hos tre av de fyra arterna europaflyttare (gärdsmyg, rödhake och

kungsfågel) är tendensen den rakt motsatta och de flyttar bort omkring en vecka senare nu jämfört med 1980-talet. Gransångaren visar däremot ingen större skillnad. Precis som under våren är förändringarna tydligare efter sekelskiftet.

Figur 2. Dagssummor (staplar) vid Fyren under hösten 2016 (21 juli–10 nov) i förhållande till medeldagssummor 1980–2009. *Daily totals (columns) at the Lighthouse garden during autumn 2016 (21 July–10 Nov) compared to average daily totals 1980–2009.*

Sibirisk järnsparv ringmärkt 3 november 2016. Foto: Bengt Grandin.

Beträffande rödhake är det allt senare median-datumet något förvånande. Vi har länge haft en förnimmelse av att rödhakarna i stället börjar flytta allt tidigare. Ett mått på detta är antalet ringmärkta i augusti. Fördelat på tioårsperioder visar detta att under 1980-talet ringmärktes i genomsnitt 56 rödhakar per höst i augusti, under 1990-talet var det 70 per höst, under 2000-talet var det 90 per höst och under 2010-talet är det hittills 118 per höst. Samtliga antal är mindre än 5 % av det totala antalet.

Sannolikt kommer de tidiga rödhakarna i huvudsak från Sydsverige, medan de som kommer senare har mera avlägsna rekryteringsområden. Man kan t.ex. tänka sig, att en ökad frekvens av ostvindar medför högre andel ”hitblåsta” fåglar. Detta skulle i så fall leda till det senare median-datumet, eftersom de också är fler till antalet än de som märks i augusti. Under 2010-talet är perioden, inom vilken 90 % av fåglarna ringmärks, ungefär en vecka längre än under 1980-talet.

FLOMMEN 21 JULI – 30 SEPTEMBER

Resultat (för sifferuppgifter, se Tabell 5 A–F, Figur 3 samt Appendix)

Säsongssumman slutade på 4 271 fåglar av 51 arter, 13 fåglar över referensvärdet. Antalet arter var det femte högsta. Rörsångaren blev, som så ofta, den talrikaste arten med 1 300 märkta. Det är det högsta antalet under de fem senaste säsongerna men likväl endast 67 % av referensvärdet (Tabell 5 A).

Bland ”målarterna” vid Flommen, som huvudsakligen utgörs av tropikflyttare, fanns tre arter (sädesärta, kärrsångare och törnsångare) som låg klart över referensvärdet (Tabell 5 B). För kärrsångare noterades såväl den tredje högsta dagssumman (31) som den tredje högsta säsongssumman (151) i serien (Tabell 5 C).

Därtill fanns en rad europaflyttare, vars flyttningstid inte täcks av Flommenssäsongen, men som likväl hade säsongssummor högt över referensvärdena (Tabell 5 B). Summan för gran-

TABELL 5

Antal ringmärkta fåglar under hösten 2016 (Flommen 21 juli–30 september, standardiserat).

Ringed birds during autumn 2016 (Flommen 21 July–30 September, standardised).

* = flyttningstiden ej täckt av säsongen / migration period not covered by the ringing season.

5 A: De tio talrikaste (N) arterna jämte referensvärden MV (medeltal 1980–2009) och procent av dessa N/MV (INDEX).

The ten most numerous (N) species, reference number MV (average 1980–2009) and percentage of these N/MV (INDEX).

ART	N	MV	INDEX
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i> *	126	40	315
Järnsparv <i>Prunella modularis</i> *	134	54	248
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i> *	203	75	271
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	556	588	95
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	151	92	164
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1300	1940	67
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	309	14	2207
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	399	628	64
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	306	80	383
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i> *	289	212	136

5 B: Urval av arter som var ovanligt talrika relativt sina referensvärden (≥30 %).

A selection of species with numbers significantly above their reference numbers.

ART	N	MV	INDEX
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	26	12	217
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i> *	126	40	315
Järnsparv <i>Prunella modularis</i> *	134	54	248
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i> *	203	75	271
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	151	92	164
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	50	34	147
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	309	14	2 207
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i> *	32	6	533
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	306	80	383
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i> *	289	212	136

5 C: Dags- (DTOT) och säsongssummor (STOT), vilka är bland de fem högsta för resp. art.

Daily (DTOT) and seasonal totals (STOT), which are among all-time top-5.

ART	DTOT	RANG	STOT	RANG
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	-	-	26	4
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i> *	35, 22	1, 2	126	2
Järnsparv <i>Prunella modularis</i> *	-	-	134	3
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i> *	64	2	203	2
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	31	3	151	3
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	-	-	50	5
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	61, 49, 38, 34	1-4	309	1
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	119	4	306	3
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i> *	12	2	32	2

TABELL 5 FORTS.

Antal ringmärkta fåglar under hösten 2016 (Flommen 21 juli–30 september, standardiserat).

Ringed birds during autumn 2016 (Flommen 21 July–30 September, standardised).

* = flyttningstiden ej täckt av säsongen / migration period not covered by the ringing season.

5 D: Urval av arter som var ovanligt fåtaliga relativt sina referensvärden ($\leq 30\%$).

A selection of species with numbers significantly below their reference numbers.

ART	N	MV	INDEX
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	14	43	33
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	68	140	49
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	399	628	64
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1300	1940	67

5 E: De tio högsta dagssummorna, datum samt talrikaste arter.

The highest daily totals, date and most numerous species.

DATUM	SUMMA	VARAV MEST	ANTAL
2016-08-12	415	Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	195
		Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	116
		Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	56
		Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	31
2016-09-25	237	Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	119
		Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i> *	54
		Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	38
2016-09-27	217	Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	61
		Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i> *	36
		Gårdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i> *	35
2016-09-05	189	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i> *	64
		Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	42
		Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	32
2016-09-26	171	Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	71
		Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	34
2016-09-21	145	Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	31
2016-09-22	121	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i> *	25
		Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	30
2016-09-22	121	Rödhake <i>Erithacus rubecula</i> *	25
		Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i> *	30
		Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	23
2016-08-08	106	Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	40
2016-07-21	103	Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	46

TABELL 5 FORTS.

Antal ringmärkta fåglar under hösten 2016 (Flommen 21 juli–30 september, standardiserat).

Ringed birds during autumn 2016 (Flommen 21 July–30 September, standardised).

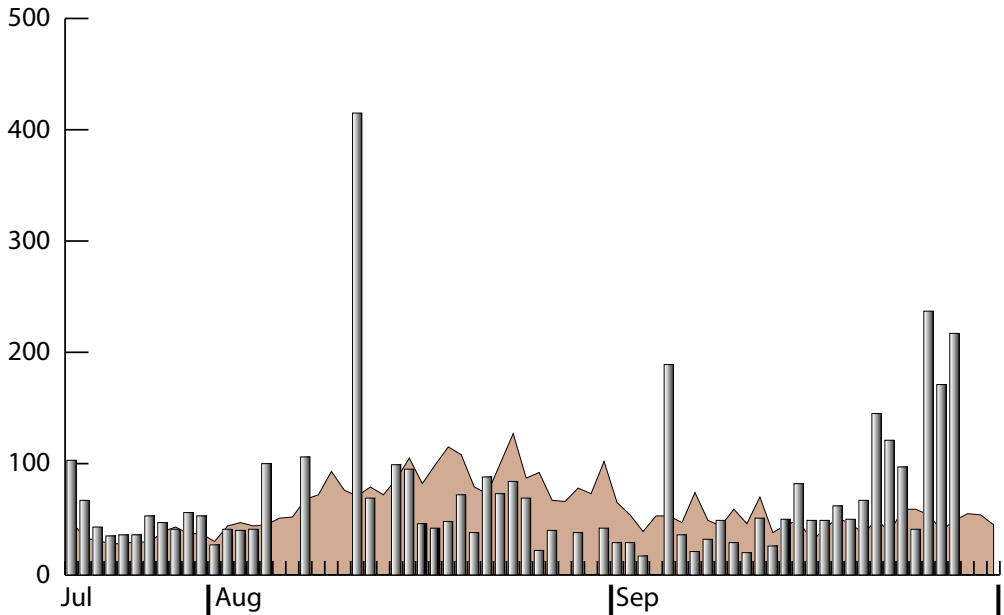
5 F: Ovanliga arter: antal (N), fynddatum, antalet ringmärkta vid Flommen under höstsäsongerna 1980–2016 samt det totala antalet märkta vid Falsterbo 1947–2016.

Rare species: number (N), date, ringed at Flommen during autumns 1980–2016 (FLO-HÖST) and grand total (TOT) at Falsterbo 1947–2016.

ART	N	DATUM	FLO-HÖST	TOT
Skedand <i>Anas clypeata</i>	1	31 jul	1	47
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	1	26 sep	2	2
Småfläckig sumphöna <i>Porzana porzana</i>	2	7, 13 sep	24	109
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	1	21 sep	11	26
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	1	12 aug	33	410
Svarthakad buskskvätta <i>Saxicola rubicola</i>	1	26 aug	1	20
Vitgumpad buskskvätta <i>Saxicola maurus</i>	1	20 sep	1	2
Trastsångare <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	2	21 aug	57	60

Vitgumpad buskskvätta, 1K hona, ringmärkt 20 september 2016. Foto: Björn Malmhagen.

Figur 3. Dagssummor (staplar) vid Flommen under hösten 2015 (21 juli–30 sept) i förhållande till medeldagssummor 1980–2009. *Daily totals (columns) at Flommen during autumn 2015 (21 July–30 Sept) compared to average daily totals 1980–2009.*

sångare (309) är särskilt anmärkningsvärd, då den är 22 gånger högre än referensvärdet (14). Det medförde att tidigare dagsrekord slogs fyra gånger och säsongssumman blev förstas också den högsta någonsin. För gärdsmyg uppnåddes de två högsta dagssummorna och den näst högsta säsongssumman (Tabell 5 C).

Arterna som ringmärktes i betydligt lägre antal än sina referensvärden var inte så många men alla var målarter (back- och ladusvala samt rör- och lövsångare, Tabell 5 D). Svalornas antal växlar mycket från år till år beroende på om vassen utnyttjas som sovplats eller ej. Rör- och lövsångare har båda minskat inom ramen för vår serie. Lövsångaren minskade mest i början av 1990-talet medan rörsångarens nedgång har skett efter år 2000. Ändå kan antalet rörsångare (1 300) ses som ett gott resultat, sannolikt en följd av en lyckad häckningssäsong. Även buskskvätta och sävsångare ringmärktes i hyggliga antal i närheten av respektive referensvärde.

Likt många av de närmast föregående höstarna, ringmärktes flest fåglar (46% av totalsumman) i september (Fig. 3), vilket i hög grad berodde på tillströmningen av europaflyttare som gärdsmyg, rödhake, gransångare, blåmes och sävsparv. Sju av de tio högsta dagssummorna uppnåddes i september och sex av dem under de tio sista dagarna (Tabell 5 E). Den allra högsta dagssumman (415 ex) uppnåddes däremot 12 augusti, som blev en klassisk Flommendag med 195 rörsångare, 115 lövsångare, 56 sävsångare och 31 kärrensångare! Tresiffriga dagssummor för lövsångare är inte vanliga vid Flommen numera, senast föregående var 21 augusti 2011, då 224 ex ringmärktes. Därtill finns en dag 2010 och en dag under 2000 sedan sekelskiftet.

Bland ovanligare arter som ringmärktes inom standardsäsongen vid Flommen kan nämnas den första skedanden och den andra bruna kärnhöken (Tabell 5 F). Säsongens främsta sällsynthet var en vitgumpad buskskvätta, som ringmärktes 20 september. Det är det andra fyndet av denna

art, den första märktes 26 september 1981, även då vid Flommen.

ÖVRIG RINGMÄRKNING

I denna kategori ingår bl.a. ringmärkning av arter som ingår i speciella projekt (hussvala, svarthakad buskskvätta), vissa invasionsarter (t.ex. ugglor), arter (främst icke-tättingar) som normalt inte ingår i standardmärkningen samt boungar. Även försöksperioderna med start av vårsäsongen redan 1 mars, liksom förlängningen av höstsäsongen till 20 november, ingår.

Under "tjuvstarten" 2016, dvs. perioden 1–20 mars, märktes 68 fåglar av 14 arter, mest talgoxe (15), koltrast (11) och gråsiska (10). Det är den näst lägsta summan som uppnåtts under de fyra år (av 5), som försöksperioden har pågått. Som mest ringmärktes 20 ex på samma dag och det var den första dagen, då en liten flock gråsiskor hamnade i näten. Någon flyttningsaktivitet kan man knappast tala om under perioden.

Under förlängningen av höstsäsongen med tio dagar (11–20 nov) efter ordinarie slut, ringmärktes 208 fåglar av 21 arter, varav 100 (alltså närmre hälften) på den sista dagen. Gråsiska och blåmes blev de talrikaste arterna. Antalet nattsträckare stannade vid tolv ex, däribland en taigasångare.

Sex svarthakade buskskvättor ringmärktes under året, varav fyra inom standardsäsongerna. Detta berodde delvis på att ett par häckade ungefär mitt emellan märkplatserna vid Fyren och Flommen. Tre nyligen flygga ungfåglar och en 2k hane kan komma därifrån. Därtill märktes ytterligare två 2k hanar.

Vid Flommen gjordes riktade insatser för att fånga rallar och piplärkor, vilket bl.a. resulterade i 23 vattenrallar, en småfläckig sumphöna, en rödstrupig piplärka och elva skärpiplärkor.

Enstaka nattliga ringmärkningspass genomfördes vid Nabben (för tärnor och vadare) under sensommaren och vid Fyren i slutet av oktober (ugglor). Speciellt natten mellan 25 och

Vattenrallar av olika ålder. Foto: Marc Illa.

Märkningen av boungar omfattade nästan enbart holkhäckande arter. Foto: P-G Bentz/Sturnus.se.

26 oktober gav mycket gott utbyte med totalt 43 hornugglor. Även denna osedvanliga mängd ugglor kan vara en effekt av det långvariga ostvindsläget i oktober.

Totalt ringmärktes 1 042 flygga fåglar av 73 arter vid sidan av standardprogrammet.

Märkningen av boungar omfattade i stort sett bara holkhäckande arter som tornfalk (5), kattuggla (1), tornseglare (2), hussvala (90), rödstjärt (7), blåmes (12), talgoxe (19) och stare (98). Antalet hussvalor är det näst högsta hittills i kolonin vid Fyren (5 färre än i fjol). I de 23 starholkarna vid Fyren ringmärktes 80 ungar fördelade på 16 kullar. Det betyder fem ungar per kull, vilket åter är ett av de bättre resultaten i den nu 28 år långa serien. Av icke-holkhäckare kan nämnas sex vattenrallungar som ringmärktes vid Flommen.

Totalt ringmärktes 257 icke flygga fåglar av 14 arter.

LÅNGSIKTIGA ANTALSFÖRÄNDRINGAR

Att följa variationer i fåglarnas antal är en av fågelstationens huvuduppgifter. Serien med standardiserad ringmärkning omfattar nu 37 år och stora mängder intressant information finns att hämta ur dessa data. Man kan utläsa trender både genom att testa kontinuiteten av en förändring och genom att undersöka de kvantitativa skillnaderna. Som förstaval används siffror från höstsäsongen (både vid Fyren och vid Flommen), eftersom stickproven då är störst och arterna flest.

I denna rapport ges endast en enkel översikt av läget. Totalt ingår ett 40-tal arter och samtliga utom en är tättingar. Arter med signifikanta trender visas i Tabell 6. Arter som inte ingår i någon av tabellerna har ingen signifikant trend. En signifikant trend betyder att arterna kontinuerligt ökar eller minskar på ett sätt som inte beror på slumpen.

TABELL 6

Långsiktig populationsutveckling. Long-term population trends.

6 A: Korrelation (Spearmans Rangkorrelation) mellan säsongssumma och år för höstarna 1980–2016 jämförd med 1980–2015. Signifikansnivåer: ***= $p < 0.001$, **= $p < 0.01$, *= $p < 0.05$. Totalt ingår 48 arter i undersökningen – här visas alltså endast de signifikanta. För samtliga korrelationer hänvisas till www.falsterbofagelstation.se. FLO=data från Flommen, övriga från Fyren.

Correlation (Spearman's Rank Correlation) between ringing totals and years during autumns 1980–2016 compared to 1980–2015. Significance levels: ***= $p < 0.001$, **= $p < 0.01$, *= $p < 0.05$. Only species with significant trends are shown (out of 48 species included). All correlations are available at www.falsterbofagelstation.se. FLO=data from Flommen, all the others from the Lighthouse garden.

Ökande / Increasing:	2016	2015
7 arter / species (2015: 7)		
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	+0,550 ***	+0,532 **
Koltrast <i>Turdus merula</i>	+0,758 ***	+0,738 ***
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	+0,417 **	+0,407 *
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	+0,448 **	+0,432 **
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	+0,652 ***	+0,634 ***
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	+0,844 ***	+0,832 ***
Brandkronad kungsfågel <i>Regulus ignicapillus</i>	+0,586 ***	+0,550 ***
Minskande / Decreasing:		
15 arter / species (2015: 18)		
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	-0,333 *	-0,293 n.s.
Backsvala <i>Riparia riparia</i> FLO	-0,367 *	-0,362 *
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i> FLO	-0,463 **	-0,456 **
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	-0,318 n.s.	-0,356 *
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	-0,603 ***	-0,602 ***
Sädesärla <i>Motacilla alba</i> FLO	-0,292 n.s.	-0,395 *
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	-0,397 *	-0,440 **
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i> FLO	-0,361 *	-0,424 *
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	-0,756 ***	-0,741 ***
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i> FLO	-0,603 ***	-0,587 ***
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	-0,378 *	-0,389 *
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	-0,567 ***	-0,548 ***
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	-0,541 ***	-0,556 ***
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	-0,528 ***	-0,567 ***
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	-0,696 ***	-0,721 ***
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	-0,323 n.s.	-0,398 *
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	-0,648 ***	-0,629 ***
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	-0,895 ***	-0,898 ***

TABELL 6 FORTS.

Långsiktig populationsutveckling. Long-term population trends.

6 B: Kvantitativa skillnader (medelvärden) per decennium för samma arter som i 6 A samt några arter med icke-signifikanta trender.

Differences in totals (averages) per decennium for the same species as in 6A and some species with non-significant trends added

Ökande / Increasing: 7 arter / species (2015: 7)	1980-89	1990-99	2000-09	2010-16
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	284	778	927	801
Koltrast <i>Turdus merula</i>	35	41	66	103
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	238	209	308	311
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	43	37	41	75
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	82	108	141	177
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	100	135	227	589
Brandkronad kungsfågel <i>Regulus ignicapillus</i>	1	2	3	10
Minskande / Decreasing: 17 arter / species (2015: 17)				
Backsvala <i>Riparia riparia</i> FLO	94	21	13	51
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i> FLO	246	79	94	95
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	214	60	101	91
Ängspiplärka <i>Anthus pratensis</i>	12	10	2	2
Sädesärta <i>Motacilla alba</i> FLO	21	10	5	16
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	9	3	4	5
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i> FLO	82	32	40	40
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	20	4	3	3
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i> FLO	2 217	2 060	1 542	1257
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	282	123	113	143
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	1 932	739	662	758
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	184	70	80	70
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	30	9	11	11
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	23	3	1	0
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	13	4	2	5
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	77	34	15	14
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	48	16	8	6
Utan signifikant trend / No significant trend:				
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	1 622	2 515	3 117	3440
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	23	21	54	211
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	2578	4470	4914	5152
Talgoxe <i>Parus major</i>	669	486	557	974
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	22	19	38	60
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	463	909	399	963

I ett så långt tidsperspektiv som 37 år blir förändringarna i trenderna ofta små gentemot året innan. Den som har läst tidigare årsrapporter, känner väl igen arterna i Tabell 6 A. Ingen art har tillkommit bland de ökande och de enda skillnaderna är att gärdsmyg och taltrast har stärkt sina signifikanser en aning. Bland de sju ökande arterna finns endast en art, törnsångare, som helt och hållet övervintrar söder om Sahara. Två av arterna, gransångare och brandkronad kungsfågel, har ökat genom invandring från den europeiska kontinenten. I ett längre perspektiv med allt varmare klimat lär det komma fler arter söderifrån.

I listan med negativa trender utgår trädpip-lärka, sädesärta och hämpling jämfört med fjol-året, medan göktytan har tillkommit. Listan innehåller tio arter tropikflyttare och detta beror huvudsakligen fortfarande på de kraftiga minskningarna hos dessa arter i slutet av 1980-talet och början av 1990-talet. Ett undantag är rör-

sångare, som har minskat ungefär från sekelskiftet och framöver. Några av arterna har dessutom anknytning till jordbrukslandskapet, t.ex. ladusvala, buskskvätta och stenskvätta. Fåglarna i jordbrukslandskapet är generellt på tillbakagång i både Sverige (Green m.fl. 2016) och Danmark (Fenger m.fl. 2016) liksom i många andra europeiska länder. Några arter i listan, t.ex. sädesärta, hämpling och gråsparv, visar i huvudsak förändringarna i det lokala beståndet utan att fördenskull behöva vara olik tendensen i ett vidare perspektiv.

Den europeiska fågelfaunan beräknas ha minskat med 421 miljoner individer under perioden 1980–2009 (Inger m.fl. 2014). Generellt var minskningen störst under de första 15 åren, medan en mera stabil (men låg) nivå noterades under den andra hälften. Minskningen var störst bland de vanligaste arterna (83 % av den totala minskningen), särskilt bland småfåglar, medan den var mindre bland de sällsyntare och/

Gärdsmygen ökar fortfarande i antal. Foto: Bengt Grandin.

eller större. Vår undersökningsperiod innefattar den ovanstående och vi har samma mönster för många av de arter (särskilt tropikflyttare) som ingår i vårt program. Man kan dock se att signifikansen för många minskande arter blir svagare för varje år och om serien hade startat för 20 år sedan hade antalet minskande arter varit betydligt färre.

De signifikanta trenderna talar om att arter minskar eller ökar med en viss grad av kontinuitet, som inte beror på slumpen. Däremot framgår det inte hur stora de antalsmässiga skillnaderna är. Ett mycket enkelt sätt att visa detta är att ange medelvärdet per decennium såsom i Tabell 6 B och med reservationen att "2010-talet" än så länge bara innehåller sju år. Det framgår då att många arter har ökat eller minskat kraftigt sedan 1980-talet, i några fall har siffrorna fördubblats eller, i än högre grad, halverats. I de flesta fall är då också trenderna signifikanta (Tabell 6 A). Undantag finns dock: Bland de icke-signifikanta arterna finns flera med antalsmässiga förändringar, som är betydande, och några av dem har lagts till i slutet av Tabell 6 B. Det är noterbart att alla är ökande. Det är också arter med mer eller mindre invasionsartat uppträdande vid Falsterbo, dvs. låga och höga säsongssummor växlar ständigt mellan åren. Det finns då ingen kontinuerlig ökning/minskning och därmed inte heller någon signifikant trend enligt Pearsons rangkorrelation.

ÅTERFYND

Under 2016 har 85 återfynd fördelade på 31 arter av fåglar ringmärkta vid Falsterbo inkommit. Av dessa utgörs 62 av levande fåglar (58 kontrollerade av ringmärkare och 4 avlästa ringar). De vanligast förekommande arterna var rödhake 10, rörsångare 10, blåmes 14 och kungsfågel 6.

Trettiofyra fåglar återfanns inom Sveriges gränser och 53 utomlands, alla utom en inom Europa. Den mest avlägsna är en fisktärna, som hittades död i februari 2016 tillsammans med 200 andra (döda) längs stranden nära Hermanus i Kapprovinsen på Sydafrikas sydkust 10 004 km

från Falsterbo! Misstänkt dödsorsak var s.k. "red tide", dvs. riklig blomning av en giftig rödalg.

Övriga långväga fynd var två rörsångare och två gransångare i Spanien och en sävsångare i Italien. Den sistnämnda var en snabbflyttare, som avverkade sträckan Falsterbo-Firenze (1 272 km) på elva dagar. En annan sävsångare var ännu snabbare och flög till Garonne, Frankrike på åtta dagar (1 575 km).

Fågelstationens första fynd av myrspov var en gammal fågel märkt på Nabben 2000, som kontrollerades av ringmärkare i Nederländerna i maj 2016, alltså nästan 16 år senare! Ett annat förstafynd var en brandkronad kungsfågel, som kontrollerades på Utklippan 19 mil och 3 dagar efter märkningen! En vanlig kungsfågel märkt i april kontrollerades 19 dagar senare vid Jurmo, Finland, 72 mil åt nordost.

Att blåmesen tvekar inför mötet med Öresund vet man. Årets skörd av återfynd visar ganska tydligt på detta. Av de 14 fynden har nio gjorts under samma höst eller efterföljande vinter. Av dessa är två funna i Danmark och Tyskland, sju kontrollerade efter kort tid i Ljunghusen (<10 km österut), en nära Staffanstorp och en kontrollerades på Torhamn, Blekinge, efter 27 dagar. Den sistnämnda har alltså gjort en mer än 20 mil lång retur mot ostnordost efter att ha varit "nere och vänt" i Falsterbo.

FRÄMMANDE KONTROLLER

Under året har 60 kontroller fördelade på 19 arter gjorts av fåglar ringmärkta på andra platser. Talrikaste var rörsångare (14), blåmes (10) och stjärtmes (8). Fyrtiofem fåglar var märkta i Sverige och 15 utanför landets gränser.

De mest avlägsna var en kärnsnäppa märkt i maj 2015 strax utanför Odessa, Ukraina, som kontrollerades på Nabben i augusti 2016, en svarthätta märkt i Barcelona, Spanien, och en rödhake märkt i Schweiz, som kontrollerades vid Fyren efter 16 dagar, 1 064 km och 2,6 gram lättare. En rödbena märkt vid Mandal på Norges sydspets flög till Falsterbo på nio dagar. Ett exempel på det östliga inslaget under höst

ten är den talgoxe som märktes i Ventes Ragas, Litauen, den 9 oktober och kontrollerades vid Fyren åtta dagar senare.

Sträcket av stjärtmes resulterade i en trevlig samlning av sex stjärtmesar, som ringmärktes på Hartsö-Enskär 13 och 16 oktober och kontrollerades vid Fyren i samlad flock 23 dagar senare. Även de övriga två stjärtmesfynden var märkta (och kontrollerade) tillsammans!

EGNA KONTROLLER

Totalt kontrollerades 90 egna märkningar (minst 3 månader efter märkning). Talrikaste arter var blåmes 16, talgoxe 12, ärtsångare 10 och stare 8, dvs. stationära och/eller lokalt häckande arter. Något förvånande saknas sädesärta i årets lista.

Äldst bland årets egenkontroller var en tornseglare, märkt 24 juli 2012 som 3k+, dvs. född 2010 eller tidigare och nu häckande i en holk vid Fyren. Vi kontrollerade också en ärtsångare född 2011 samt en törnsångare och en blåmes, båda födda 2012.

Hos rörsångarna, av vilka endast sex kontroller gjordes och där det brukar dyka upp ”gamlingar”, var den äldsta kontrollen under 2016 från 2014 och de övriga fem var märkta 2015. Under 2010-talet har i genomsnitt bara 15 egna kontroller per säsong gjorts. Det är mindre än hälften så många som genomsnittet på 1980-talet (34 per säsong). Även i jämförelser med 1990-talet (25 per säsong) och 2000-talet (30 per säsong) är det betydligt färre. En orsak är säkerligen att det häckar färre rörsångare i Flommen numera och även i stort ser vi en populationsminskning.

TACK

I årets ringmärkningsarbete deltog: Per Andell, Sophie Ehnbohm, Óscar Frías, Marc Illa, André Julinder, Lennart Karlsson, Måns Karlsson, Peder Kinberg, Ingela Källén, Björn Malmhagen, Tim Micallef, Peter Olsson, Karin Persson, Sissel Sjöberg, Caroline Sjöström, Paul Stevenson, Kaj Svahn, Peder Winding samt många tillfälliga medhjälpare.

Personal m.fl. hösten 2016. Lovisa Adolphson Malmhagen, Lennart Karlsson, Björn Malmhagen, Karin Persson, Paul Stevenson, Peder Winding, Marc Illa, Juho Könönen, Óscar Frías, Ingela Källén, P-G Bentz, André Julinder, Sophie Ehnbohm, Tim Micallef, Sissel Sjöberg och Caroline Sjöström. Foto: Falsterbo Fågelstation.

*Ringmärkningsverksamheten
finansierades bl.a. genom:*

- Anslag från FORMAS.
- Anslag från Länsstyrelsen Skåne och Lunds Djurskyddsfond.
- Inkomster från guidning och försäljning.
- Sist men inte minst: Alla som har bidragit till fågelstationens verksamhet genom vår insamlingskampanj. Det stärker vår strävan att göra ett ännu bättre jobb framöver.

Till alla riktas ett stort och varmt tack!

REFERENSER

- Green, M., Lindström, Å. & Haas, F. 2016. *Övervakning av fåglarnas populationsutveckling*. Årsrapport för 2015. – Rapport, Biologiska institutionen, Lunds Universitet. 88 sidor.
- Fenger, M., Nyegard, T. & Jorgensen, M.F. 2016. *Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2015*. Årsrapport for Punkttællingsprojektet. Dansk Ornitologisk Forening.

SUMMARY – Ringing at Falsterbo Bird Observatory 2016

Daily trapping and ringing of migrants (mainly passerines) was carried out at Falsterbo (55.23 N, 12.50 E), southern Sweden, during spring and autumn in 2016. This was the 37th consecutive year with standardised ringing at this site. Within this programme 25,453 birds of 90 species were ringed (average 1980-2009: 22,491 birds of 81 species).

Additional ringing efforts were made in connection with special projects etc. One was the fourth year with a “trial period” of three weeks (1-20 March) before the ordinary start of the spring season and another similar period of ten days (11-20 November) after the ordinary end of the autumn season.

- Inger, R., Gregory, R., Duffy, J.P., Stott, I., Vorisek, P. and Gaston, K.J. 2014. Common European birds are declining rapidly while less abundant species' numbers are rising. *Ecology Letters* (2014) doi: 10.1111/ele.12387.
- SMHI. Väder och Vatten. <http://www.smhi.se/klimatdata/manadens-vader-och-vatten/sverige>.

The grand total for 2016 was 26,752 birds of 117 species. One new species, Siberian Accentor, was ringed. This means that the all-time-total (1947-2016) of birds ringed at Falsterbo is now 1,160,498 of 229 species (+4 hybrids).

Annual and seasonal totals of all species are shown in Appendix along with 30-year averages 1980-2009 for the standardised ringing seasons. All numbers are also available at the Bird Observatory web site (www.falsterbofagelstation.se).

Lighthouse garden 21 March–10 June (For numbers etc. see Table 1 A-F, Fig. 1 and Appendix)

The total of the spring season was 3,770 birds of 59 species, which is slightly below the average

spring total (3,809). As usual, European Robin (hereafter called Robin) and Willow Warbler were the two most numerous species with 1,380 and 642 ringed. Another five species - Winter Wren (hereafter called Wren), Dunnock, Lesser Whitethroat, Common Chiffchaff (hereafter called Chiffchaff) and Goldcrest - were also ringed in three-digit numbers (Table 1 A).

Far above their reference numbers (average 1980-2009) were, among others, Wren, Dunnock, Robin, Black Redstart, Blackbird, Song Thrush, Marsh Warbler, Blackcap, Chiffchaff and Linnets, i.e. mainly species wintering in Europe (Table 1 B). Six species also obtained daily or seasonal totals, which are among top-5 in the series. For Wren, the highest daily total ever in spring was obtained and for Chiffchaff both daily and seasonal totals were the highest so far in spring (Table 1 C).

Below reference numbers were, among others, Thrush Nightingale, Whitethroat, Willow Warbler (5th lowest), Pied Flycatcher, Red-backed Shrike and Chaffinch, i.e. mainly species wintering south of the Sahara (Table 1 D).

As in the two previous spring seasons, a majority of the birds were ringed during the first half of the season. The grand total up to and incl. 30 April was 2,557 birds (67% of the seasonal total compared to an average of 49 %, Fig. 1) and the number of species was 42 of the 59. However, it is not as extreme as in 2015, when 80% of the seasonal total was obtained before 1 May. The difference may be related to weather, since the second half of April 2016 was less suitable for migration as well as for trapping of birds. On the contrary, the weather during the first half of April was very suitable and several of the highest daily totals were obtained during this period. The three highest daily totals were 595 (14 April), 253 (4 April) and 232 (16 April), all with Robin as the most numerous species (Table 1 E). During May only three daily totals exceeded 100 with 120 as most and all before 12 May.

Quite many rare species were ringed this

spring (Table 1 F). Kingfisher and European Stonechat were new species in the standardised ringing during spring.

The biased distribution of the number of ringed birds described above occurred for the third year in a row and has become more of a rule than an exception. Without doubt, migratory birds arrive earlier in spring nowadays. A comparison of median dates for the whole seasonal totals shows a difference of ten days between 1980 and 2016.

Certainly, climate change is one affecting factor. Other factors that should be taken in to consideration are the increasing numbers in several species of short/medium-distance migrants and the simultaneous decline of several species of long-distance migrants. Unsuitable migration conditions may delay migrants and during the last years there have been periods with very bad weather in the European continent. We are also aware of the influence of weather at Falsterbo in spring. Some days with extremely many birds ringed may push the median date one way or the other.

However, with almost 40 years of comparable phenology data, the use of five- or ten-year averages reduces the effects of the extreme days. Some examples of median dates per decade in four species of short/medium-distance migrants and four species of long-distance migrants are shown in Table 2. All of them arrived earlier in the 2010s than in the 1980s. The long-distance migrants show a larger difference than the other group (except Chiffchaff, probably influenced by population increase). There is also a tendency, that the largest changes occur between the two latest decades. The table contents are, for explainable reason, very similar to last year's.

Lighthouse Garden 21 July–10 November (For numbers etc. see Table 3 A-F, Fig. 2 and Appendix)

During the autumn season at the Lighthouse Garden 17,412 birds of 68 species were ringed, which is equal to 21 % above the reference

number (14,424). The season was again featured by few long-distance migrants, only 9 % of the total, while the five most numerous species formed 74 %. Most numerous was Robin with 4,025 ringed (Table 3 A). Only one species of long-distance migrants (Willow Warbler) was in the top-10.

Several of the species in Table 3 A are also found in the list of species with numbers significantly above their reference numbers (Table 3 B). Additional species here are White Wagtail, Blackbird, Icterine Warbler, Common Whitethroat, Blackcap, Firecrest, Red-breasted Flycatcher and Treecreeper. Four of them are long-distance migrants.

Nine species obtained daily or seasonal totals which are among the top-5 for the whole series (Table 3 C). There were no daily total records but in Blackbird, Firecrest and Long-tailed Tit, the seasonal totals were the highest ever.

The high numbers in several of the most common species ringed this autumn was very likely caused by an extreme weather situation. During more than three weeks in October a mighty high pressure of more than 1,050 hPa was stationary over mid-Scandinavia, forcing the westerly jet-streams to make a detour around it (see image on p. 00). East of the high pressure strong north-easterly and easterly winds were blowing for more than three weeks. Thus we believe that there was a strong influx of birds from the east. Blackbird, Goldcrest, Long-tailed Tit and Great Tit are examples of species normally migrating in large numbers east and south of the Baltic Sea. During circumstances like the weather situation described above, they simply blow off course and land in southern Sweden.

Among species with numbers significantly above their reference numbers (Table 3 D), were two long-distance migrants, Willow Warbler and Pied Flycatcher, which seem to show up in this category year after year. There are also two species of short-distance migrants, Yellowhammer and Reed Bunting, which have

been on the decline for many years.

The distribution of daily totals (Fig. 2) shows that most birds were ringed during the second half of the season. However, the highest daily total (1 180 birds of which 929 were Robins) was obtained already 5 September after a period with weather conditions unsuitable for migration. It was the only four-digit total this autumn (Table 3 E). In another five days, more than 500 birds were ringed, all of them between 25 September and 30 October.

The rare species of the season was a Siberian Accentor, ringed 3 November and a new ringed species.. There were several records all over southern Sweden during late autumn. Very likely, this was also a consequence of the constant easterly winds in October.

Phenology during autumn migration is of great interest but maybe it has fallen into the shadow of spring phenology. In autumn, you may expect birds tend to migrate earlier, since they arrive earlier, but also they may tend to migrate later in the season in a warmer climate.

We checked the 10-year average median dates in same eight species as in spring (Table 4). Two of the three species of long-distance migrants (Redstart, Lesser Whitethroat and Garden Warbler) tend to migrate about a week earlier than in the 1980s, while Willow Warbler shows no such difference. In the group of short/medium distance migrants three of the four species (Wren, Robin and Goldcrest) show the opposite trend and they migrate about a week later than in the 1980s. Chiffchaff shows no such tendency. As in spring, changes are more significant in the last two decades (Table 4).

Flommen 21 July–30 September

(For numbers etc. see Table 5 A-F, Fig. 3 and Appendix)

The total at Flommen, 4,271 birds of 51 species, is just 13 birds above average (4,258). Most common, as usual, was Reed Warbler (1,300), equal to 67 % of the reference number (Table 5 A).

Among “target species”, i.e. species with their migration period covered at Flommen, the totals for White Wagtail, Marsh Warbler and Whitethroat were well above their reference numbers (Table 5 B). For Marsh Warbler, the third highest daily total (31) as well as the third highest seasonal total (151) were obtained.

Other species with totals clearly above reference numbers were all short/medium distance migrants, whose migration periods are not covered by the Flommen season (Table 5 B). The totals in Chiffchaff (309) is very remarkable, since it's 22 times higher than the reference number. Of course, this also lead to some new records, like the four highest daily totals and the highest seasonal total. For Wren, the two highest daily totals and the second highest seasonal total were recorded (Table 5 C).

Species with totals below reference numbers were not very many (Sand Martin, Barn Swallow, Reed Warbler and Willow Warbler, Table 5 D). The numbers of swallows are very irregular, depending on the use of the reed beds as roosting sites. Reed and Willow Warbler are on a long-term decline in our series. Willow Warbler decreased strongly in the early 1990s, while the decrease of Reed Warbler has taken place from 2000 onwards. Still, 1,300 Reed Warblers may be considered as a fairly good number, since it's the highest number during the last five years. Probably, there was a good breeding season. Also, Whinchat and Sedge Warbler were ringed in fairly good numbers close to the reference numbers.

As in many of the previous autumns, most birds (46 %) were ringed in September (Fig. 3), because of the large numbers of short/medium-distance migrants. Seven of the ten highest daily totals were obtained in September and six of them during the last ten days (Table 5 E). However, the highest total (415) was obtained 12 August, which was a “classic” Flommen-day with 195 Reed Warblers, 115 Willow Warblers, 56 Sedge Warblers and 31 Marsh Warblers. Three-digit daily totals in Willow Warbler are

rare nowadays, last time it happened was 21 August 2011 (224 ringed). Only two more can be found after the turn of the century.

Rarely ringed species at Flommen were the first Shoveler and the second Marsh Harrier within the standardised ringing. The rare bird of the season was a Eastern Stonechat ringed 20 September. It is the second record of this species at Falsterbo. The first one was ringed 26 September 1981, also at Flommen.

Additional ringing beside the standard programme

During the fourth year with a “false start” of the spring season on 1 March, 68 birds of 14 species were ringed, mainly Great Tit (15), Blackbird (11) and Redpoll (10). This is the second lowest total so far. The highest daily total (20) was obtained on the very first day, when a flock of Redpolls was caught. There was no sign of migration activities during the period.

During the prolonged autumn season (11-20 November), 208 birds of 21 species were ringed. Of these, 100 were ringed on the very last day, mainly Redpolls. The number of nocturnal migrants was twelve, one of them was a Yellow-browed Warbler!

Six European Stonechats were ringed in 2016, four of them within the standardised ringing, since there was a breeding pair half-way between the Lighthouse and Flommen.

A very successful attempt of owl-ringing on the night 25–26 October gave 43 Long-eared Owls, perhaps another effect of the constant weather situation in October.

All in all, 1,042 fledged birds of 73 species were ringed beside the standardised programme.

The ringing of nestlings was mainly aimed at species breeding in nesting boxes like Common Kestrel (5), Tawny Owl (1), Common Swift (2), House Martin (90), Redstart (7), Blue Tit (12), Great Tit (19) and Common Starling (100).

The number of House Martins is the second highest (5 less than last year) so far in the colony at the Lighthouse. Also at the Lighthouse, 80

Starling chicks from 16 clutches were ringed, again a good result in the 28-year long series.

All in all, 257 non-fledged birds of 14 species were ringed.

Long-term changes

The standardised ringing scheme is set to monitor long-term changes in the numbers of ringed birds in order to mirror population changes. In this report, we will just give an overview of the situation after 37 consecutive years. There are about 40 species that can be monitored and all but one are passerines.

Species showing significant trends, increasing or decreasing, are listed in Table 6 A. Readers of previous reports will recognize most of the species in the list and with 37 years of data the changes from one year to the next will be rather few. Actually, the species showing increasing trends are the same as last year, only with some small changes of significance levels in Wren and Song Thrush. Among the significantly increasing species Common Whitethroat is the only “true” long-distance migrant. Chiffchaff and Firecrest are immigrants from the European continent and in a long term perspective of global warming, probably other new species will come this way.

Among the significantly decreasing species, Tree Pipit, White Wagtail and Linnet are no longer in the list while Wryneck has been added. There are ten species of long-distance migrants still suffering from the large declines during the late 1980s and early 1990s. An exception is Reed Warbler, which is decreasing from around 2000 onwards. Some species like Barn Swallow, Whinchat and Northern Wheatear are also farm-land birds, which are on the decline in many European countries. Furthermore, some species in the list, like White Wagtail, Common Linnet and House Sparrow, may mainly reflect local changes, that don't necessarily make them unusable in a wider context.

In a recently published paper, the European bird fauna has lost an estimated number of 421

million birds since 1980 (Inger et al. 2014). Most of the declines took place during the first 15 years. Then it has been more stable but at a much lower level than before. The declines were largest among common species, especially among passerines. Bigger and rarer species were not affected very much or not at all. The declines in passerines seem to fit quite well with the pattern of decreasing species within our ringing program.

Significant trends with Spearman's Rank Correlation are showing that the continuity of a change is not random but it tells nothing about the change of numbers. A simple way to show this is (again) to use ten-year averages like in Table 6 B. Large changes in numbers have taken place since the 1980s and there are both ups and downs. In most cases there are also significant trends (Table 6 A).

However, there are some exceptions. Among species with non-significant trends there are some with large differences in numbers and some of them have been added to the bottom of Table 6 B. It's remarkable that they are all increasing in numbers. They are also, more or less, species with irruptive migration patterns. High and low seasonal totals are mixed through the years in a non-continuous way and thus there is no significant trend according to Pearson's Rank Correlation.

Recoveries

In 2016, 85 recoveries of 31 species were reported. Among these, 62 birds were alive (58 controlled by ringers and 4 read in the field). The most common species were Robin 10, Reed Warbler 10, Blue Tit 14 and Goldcrest 6.

Thirty-two birds were recovered within Sweden while 53 were found abroad, all but one in Europe. The most remote recovery was a Common Tern found dead in February 2016 along with around 200 other (dead) terns near Hermanus in the Cape Province, South Africa, 10,004 km from Falsterbo. Death was probably caused by so-called “Red Tide”, which is a sort

of a harmful algal bloom (HAB) caused by toxin producing dinoflagellates. These toxins may be accumulated in shellfish and fish and thus pose a danger to organisms higher up in the food chain.

Other far-away recoveries were two Reed warblers and two Chiffchaffs in Spain and a Sedge Warbler in Italy. The Sedge Warbler was a fast one, flying from Falsterbo to Firenze (1,272 km) in nine days. Another Sedge Warbler was even faster and was recovered in Garonne, SW France (1,575 km), eight days after being ringed at Flommen.

Our first recovery of Bar-tailed Godwit was reported from the Netherlands in May 2016, ringed as adult in August 2000 and thus being at least 17 years old. Another first-recovery-species was a Firecrest, controlled at Utklippan, 190 km ENE of Falsterbo, just three days after ringing.

Controls of birds ringed elsewhere

In 2016, 60 birds of 19 species ringed elsewhere were controlled at Falsterbo. Fifteen of them were foreign. Most common were Reed Warbler (14), Blue Tit (10) and Long-tailed Tit (8).

The most remote ones were a Dunlin ringed near Odessa in Ukraine in May 2015 and controlled at Nabben 15 months later, a Blackcap ringed near Barcelona in Spain and a Robin ringed in Switzerland.

A group of six Long-tailed Tits ringed at Hartsö-Enskär, 463 km north-east of Falsterbo on 13 and 16 October, were all controlled at Falsterbo 23 days later. Also, two other Long-tailed Tits were ringed and controlled together.

Controls of birds ringed at Falsterbo

There were 90 controls of birds ringed at Falsterbo (at least 3 months after ringing). Most numerous were Blue Tit 16, Great Tit 12, Lesser Whitethroat 10 and Starling 8, all being stationary and/or local breeders.

The oldest bird among the 90 was a Common Swift, ringed 24 July 2012 as 3cy+, i.e. it was

born in 2010 or earlier and now breeding in a nest box at the Lighthouse. There were also a Lesser Whitethroat born in 2011 and a Common Whitethroat plus a Blue Tit, both born in 2012.

Among Reed Warblers only six birds ringed at Flommen were controlled. Five of them were born in 2015 and the sixth in 2014. No “oldies” were controlled this year. On average during the 2010s, only 15 Reed Warblers per season have been controlled. This is less than half as many as there were in the 1980s (34 per season). Also, comparison to the 1990s (25 per season) and the 2000s (30 per season), shows a significant difference. One reason is likely fewer breeding Reed Warblers at Flommen but there is also large-scale population decline.

LENNART KARLSSON & SOPHIE EHNBOM
Falsterbo Fågelstation
Fyrvägen 35
SE-239 40 Falsterbo
falsterbo@skof.se

APPENDIX – RINGMÄRKNINGEN 2016

Antal ringmärkta fåglar vid Falsterbo 2016 fördelade på kategorier (standard- resp. övrig märkning) och lokaler. Mv = medelvärdet 1980–2009.

Numbers of ringed birds at Falsterbo 2016 divided into categories (standardised ringing and others) and sites. Mv = average 1980-2009.

	Standardiserad ringmärkning						Övrigt		Totalt Total
	Standardized ringing						Miscellaneous	Pull Fledged Nestlings	
	Fyren		Fyren		Flommen		Flygg		
	Lighthouse 21.3-10.6		Lighthouse 21.7-10.11		Reed bed 21.7-30.9				
2016	Mv	2016	Mv	2016	Mv	2016	2016		
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>							2		2
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	1	0	0		0		3	3	7
Skedand <i>Anas clypeata</i>	0		0		1	0			1
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>							1		1
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	0		0		1	0			1
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	0		1	0	0				1
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	2	1	28	30	1		22		52
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	2	0	1	1	0			5	8
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	0		0		1	1	23	6	30
Småfläckig sumphöna <i>Porzana porzana</i>	0		0		2	1	1		3
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>							1		1
Sothöna <i>Fulica atra</i>								1	1
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>							2		2
Större strandpipare <i>Charadrius hiaticula</i>							3		3
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>							16		16
Sandlöpare <i>Calidris alba</i>							1		1
Sposvsnäppa <i>Calidris ferruginea</i>							1		1
Kärnsnäppa <i>Calidris alpina</i>							35		35
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>							1		1
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	0		0		1	0	3		4
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>							3		3
Myrspov <i>Limosa lapponica</i>							4		4
Rödbena <i>Tringa totanus</i>							2		2
Skogssnäppa <i>Tringa ochropus</i>	0		0		1	1			1
Grönben <i>Tringa glareola</i>	0		0		2	5	1		3
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>							2		2
Kentsk tärna <i>Sterna sandvicensis</i>							1		1
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>							3		3
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	0		4	1	0				4
Gök <i>Cuculus canorus</i>	0		1	1	1	0			2
Kattuggla <i>Strix aluco</i>								1	1
Hornuggla <i>Asio otus</i>	0		1	0	0		53		54
Jorduggla <i>Asio flammeus</i>							1		1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	0		1	0	0				1
Tornseglare <i>Apus apus</i>								2	2
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	1	0	0		0				1
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>							1		1
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>		1	5	9	0				5
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>							3		3
Backsvala <i>Riparia riparia</i>		0		2	14	43			14
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	3	2		4	68	140		5	76
Hussvala <i>Delichon urbicum</i>	17	1	15	4		10	2	90	124
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	1	9	120	125	45	25	50		216
Ångs piplärka <i>Anthus pratensis</i>		1	2	8	1	2	60		63
Rödstrupig piplärka <i>Anthus cervinus</i>							1		1
Skärpiplärka <i>Anthus petrosus</i>							11		11
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	1	1		4	35	48	24		60
Sädesärta <i>Motacilla alba</i>	25	11	39	22	26	12	1		91
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	163	75	1164	663	126	40	23		1476
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	218	157	323	237	134	54	8		683
Sibirisk järnsparv <i>Prunella montanella</i>		0	1	0		0			1
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1380	1073	4025	2435	203	75	150		5758
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	4	14	6	5		1			10
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	14	8	5	5		0			19
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	98	100	210	182	15	6	8	7	338
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>		5	3	9	53	51			56
Svarthakad buskskvätta <i>Saxicola rubicola</i>	1	0	2	0	1	0	2		6

APPENDIX – RINGMÄRKNINGEN 2016 FORTS.

	Standardiserad ringmärkning						Övrigt		Totalt
	Standardized ringing						Miscellaneous		
	Fyren		Fyren		Flommen		Flygg	Pull	
	Lighthouse	Lighthouse	Reed bed	Fledged	Nestlings				
21.3-10.6	21.7-10.11	21.7-30.9							
2016	Mv	2016	Mv	2016	Mv	2016	2016		
Vitgumpad buskskvätta <i>Saxicola maurus</i>		0		0	1	0			1
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	2	3	1	9	3	5	1		7
Ringtrast <i>Turdus torquatus</i>		0	1	0		0			1
Koltrast <i>Turdus merula</i>	80	58	179	47	1	0	16		276
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	3	4	2	4		0			5
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	69	49	318	251	1	2	14		402
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	5	7	21	25		0	2		28
Dubbeltrast <i>Turdus viscivorus</i>		0	1	0		0			1
Gråshoppssångare <i>Locustella naevia</i>		1	1	2	4	4			5
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		1	1	1	556	588	1		558
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	20	12	5	3	151	92			176
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	17	25	28	19	1300	1940	1		1346
Trastsångare <i>Acrocephalus arundinaceus</i>		0		0	1	2			1
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	26	32	53	40	7	2	2		88
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	1	0		0		0			1
Årtsångare <i>Sylvia curruca</i>	104	107	68	75	7	5	4		183
Törsångare <i>Sylvia communis</i>	39	64	57	40	50	34	1		147
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	30	55	123	173	1	4	3		157
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i>	73	55	195	110	4	3	17		289
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1	0		0		0			1
Taigasångare <i>Phylloscopus inornatus</i>		0	1	1		0	1		2
Grönsångare <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	3	3	18	21		1			21
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i>	251	64	817	154	309	14	28		1405
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	642	1204	497	1111	399	628	1		1539
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	184	192	3038	2418	32	6	7		3261
Brandkronad kungsfågel <i>Regulus ignicapilla</i>	9	3	22	2		0			31
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	18	19	47	62	9	2	4		78
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	4	2	12	6		0			16
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	13	37	73	112	1	3			87
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>		0		0	15	8			15
Stjärtnes <i>Aegithalos caudatus</i>		1	527	33		0	6		533
Svartmes <i>Parus ater</i>	1	1	15	70		0			16
Blåmes <i>Cyanistes caeruleus</i>	10	16	2957	3987	306	80	113	12	3398
Talgoxe <i>Parus major</i>	25	35	1678	571	1	2	93	19	1816
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>							1		1
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	1	2	69	26		0	2		72
Trädgårdsträdskrypare <i>Certhia brachydactyla</i>	1	0		0		0			1
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>		0		0	23	18			23
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	4	18	14	17	6	8	2		26
Varfågel <i>Lanius excubitor</i>	1	0	2	1		0			3
Skata <i>Pica pica</i>		0	3	2		0	2		5
Kråka <i>Corvus corone</i>								3	3
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	37	17		13		4		98	135
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>		0	1	9		0			1
Pilfink <i>Passer montanus</i>	1	1	8	71		1	1		10
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	63	105	195	201	7	1	19		284
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	6	5	36	50	2	1	12		56
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	29	31	33	91	3	2	14		79
Steglits <i>Carduelis carduelis</i>	2	2	7	2		0	9		18
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>		67	207	590	48	57	17		272
Hämpling <i>Carduelis cannabina</i>	27	16	10	6		0		5	42
Gråsiska <i>Carduelis flammea</i>	19	4	40	36	2	1	95		156
Snösiska <i>Carduelis hornemanni</i>							2		2
Mindre korsnäbb <i>Loxia curvirostra</i>		0	2	2	1	1	2		5
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	5	2	1	1		1			6
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1	5	59	60		0	4		64
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	3	3	7	42		0	2		12
Ortolansparv <i>Emberiza hortulana</i>	1	1		0		0			1
Dvärgsparv <i>Emberiza pusilla</i>	1	0		0		0			1
Sävsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	7	10	5	24	289	212	14		315
SUMMA	3770	3809	17412	14424	4271	4258	1042	257	26752
Arter	59		68		51		73	14	117

**SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL**

Insamlingen till stöd för Falsterbo Fågelstation fortsätter.
Fågelstationen har tilldelats 90-konto:
Pg 900301-3; Bg 900-3013
Obs! Betalningsmottagare: Skånes Ornitologiska Förening